แนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

The Development of Overdue Payment Debt for Agriculture Rattanaburi Cooperative Member's Surin Province

เพ็ญลักษณ์ เกษฎา[1*] ธีรวัตร์ ภูระธีรานรัชต์[2] และ อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์[3]
Penluck Katsada[1*], Teerawat Purateeranrat[2] and Ubonwan Suwannapusit[3]
*Corresponding author, e-mail: pankaesuksawat@gmail.com

Received: April 24th, 2020; **Revised**: June 6th, 2020; **Accepted**: June 7th, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร จำแนกตามจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 227 ราย สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หลังจากนั้นได้ดำเนินการวิจัยขั้นที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีสนทนากลุ่ม กับผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ราย ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนการทดสอบสมมติฐานระหว่างจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน กับปัจจัยค้างชำระหนี้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) นอกจากนี้ผลการหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร พบว่า ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่เกษตรกรด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

คำสำคัญ: หนี้ค้างชำระ หนี้สิน การพัฒนา

[1] นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Student in Master of Business Administration Program in Business Management Strategy,
Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

[2-3] อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Lecturer in Master of Business Administration Program in Business Management Strategy,
Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research aimed 1) to study the factors of debt payment for agricultural credit of members of Rattanaburi agricultural cooperative limited, 2) to compare the outstanding debt factors for agriculture classified by loan amount, membership duration, and types of collateral, and 3) to study suggestions for the development of outstanding loans for agricultural credit of members of Rattanaburi agricultural cooperative limited. This research used mixed method including two steps. The first step was a quantitative research which was a data collection from 227 members. The statistics of analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypotheses testing using one-way analysis of variance. The second step was a qualitative research which was a focus group discussion from 12 members. The results found that the outstanding debt factor in total was at a high level. Furthermore, the hypotheses testing of comparative the outstanding debt factors found that the loan amount, membership duration, and types of collateral were no statistically significant difference at the level of 0.05 ($p > 0.05$). Moreover, the suggestions of development of overdue payment debt for agriculture were the government sector or the bank for agriculture and agricultural cooperatives should train the members to increase their knowledge of promoting agricultural careers.

Keywords: Overdue, Debt, Development

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีฐานะค่อนข้างยากจน มีทุนน้อย ดังนั้น ในการทำการเกษตรจึงต้องอาศัยเงินทุนจากสินเชื่อทั้งในระบบและนอกระบบ โดยแหล่งสินเชื่อในระบบ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สถาบันการเงินอื่นๆ เช่น บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสถาบันการเกษตร เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ประมง สหกรณ์การเกษตร และสถาบันเกษตรกร เป็นต้น ส่วนแหล่งสินเชื่อนอกระบบ มี 2 ลักษณะคือผู้ให้กู้ที่ไม่ใช่เพื่อการค้า ได้แก่ ญาติ พี่น้องและผู้ให้กู้เพื่อการค้า ได้แก่ เพื่อนบ้าน พ่อค้า เจ้าของที่ดิน นายทุนเงินกู้ในท้องถิ่น ผู้รับซื้อพืชผล ร้านค้าในท้องถิ่น (ชัยนิพนธ์ บุตตา, 2550 : 22) สหกรณ์เป็นองค์กรหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก เช่น เงินทุน การรวมซื้อปัจจัยการผลิต การรวมขายผลผลิต การออมเงิน การให้บริการและอื่นๆ สหกรณ์เกือบทุกประเภทมีธุรกิจสินเชื่อเป็นธุรกิจหลัก การบริหารงานของสหกรณ์ที่สำคัญจึงอยู่ที่การบริหารสินเชื่อ จากข้อมูลธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรทุกแห่งที่มีการตรวจสอบบัญชี โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในปี 2558 มูลค่าการให้เงินกู้แก่สมาชิก มีมูลค่ารวมกัน 97,283.57 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 31 ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมด การรับฝากเงินจากสมาชิกมีมูลค่ารวมกัน 71,866.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23 ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมด ดังนั้น ถ้ารวมธุรกิจเงินกู้และการรับฝากเงินจะมีมูลค่าถึงร้อยละ 54 ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมดของสหกรณ์ประเภทการเกษตร (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2561) สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ สินเชื่อระยะ

สั้น ระยะปานกลางและระยะยาว สินเชื่อระยะสั้น เป็นสินเชื่อที่มีกำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี แต่หากมีความจำเป็นจะขยายระยะเวลาได้รวมไม่เกิน 1 ปีครึ่ง สินเชื่อระยะปานกลาง เป็นสินเชื่อเพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร โดยปกติจะใช้ประโยชน์เกินกว่า 1 ฤดูกาล การทำธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร โดยการให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการผลิตด้านการเกษตร ถ้าสหกรณ์การเกษตรไม่ใช้ความรอบคอบและรัดกุมในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกก็จะทำให้เกิดปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของสหกรณ์การเกษตรเป็นอย่างมาก เพราะปัจจุบันมีสหกรณ์การเกษตรจำนวนมากที่มีลูกหนี้เงินกู้ค้างชำระเกินกำหนดอยู่เป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง เป็นจำนวน 43,131.36 ล้านบาท (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2561) เมื่อเทียบกับปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์การเกษตรให้แก่สมาชิก การได้รับชำระคืนเงินกู้ล่าช้ากว่ากำหนด เป็นผลทำให้ต้นทุนทางธุรกิจของสหกรณ์เพิ่มขึ้นและสหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้สหกรณ์การเกษตรต้องอาศัยเงินทุนจากภายนอกเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาให้สมาชิกกู้หมุนเวียนต่อไป ซึ่งแหล่งเงินทุนภายนอกที่สำคัญของสหกรณ์ก็คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เมื่อสหกรณ์ประสบปัญหาหนี้เงินกู้ค้างชำระของสมาชิกทำให้สหกรณ์เกิดปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์และยังมีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้แก่สถาบันการเงินที่กู้มา ผลก็คือสหกรณ์ไม่ได้รับความเชื่อถือจากเจ้าหนี้เงินกู้และการขอกู้หรือการขอขยายวงเงินสินเชื่อก็จะทำได้ยากขึ้น

สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 2,962 คน จำนวน 82 กลุ่ม โดยอยู่ในท้องที่ตำบลต่างๆในเขตอำเภอรัตนบุรีและโนนนารายณ์ สมาชิกสหกรณ์มีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์มีทุนดำเนินงาน 119,881,204.28 บาทมีหนี้สิน 254,050,202.30 บาท มีทรัพย์สิน 373,931,406.58 บาท (สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด, 2560) สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ประกอบธุรกิจ 4 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลิตผล และธุรกิจการรับฝากเงิน โดยธุรกิจสินเชื่อเป็นธุรกิจหลักที่สามารถสร้างกำไรให้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด โดยแยกออกเป็น 3 ประเภทคือ เงินกู้ระยะสั้น กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี เงินกู้ระยะปานกลาง กำหนดชำระคืนไม่เกิน 5 ปี และเงินกู้ระยะยาว ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั้ง 3 ประเภท ร้อยละ 9.50 - 10.50 บาทต่อปี ขึ้นอยู่กับลำดับชั้นของสมาชิก การดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ถือว่าเป็นธุรกิจหลักที่สำคัญในการทำกำไรสูง และแนวโน้มมูลค่าของธุรกิจสินเชื่อเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรีต้องประสบปัญหาการเรียกเก็บหนี้สินสูงด้วยเช่นกัน ซึ่งจากการตรวจสอบรายงานประจำปีของสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่าการค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ยของสมาชิก มีดังนี้ ในปีบัญชี 2562 (1 เม.ย. 2561 - 31 มี.ค. 2562) จำนวน 30,976,649.94 บาท จากลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นเป็นจำนวน 522 ราย คิดเป็นเงินต้นจำนวน 67,004,199.33 บาท ดอกเบี้ยคงค้างชำระเป็นจำนวน 7,771,456.53 บาท (สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด, 2560) อันเป็นผลให้สหกรณ์ฯต้องตั้งบัญชีสำรองหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มสูงขึ้นทุกปี และนำไปสู่การยื่นฟ้องดำเนินคดีซึ่งต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเต็มจำนวน ส่งผลให้สหกรณ์ฯมีค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่ค้างชำระสูงขึ้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของสหกรณ์ฯเพราะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเงินของสหกรณ์ฯทำให้ขาดสภาพคล่อง ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน ต้องอาศัยสินเชื่อจากแหล่งเงินทุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขารัตนบุรี ทำให้สหกรณ์ต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น ส่งผลถึงความสามารถในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ทำให้สหกรณ์ขาดความน่าเชื่อถือจากเจ้าหนี้และการขอกู้เงินเพื่อนำมาขยายธุรกิจสินเชื่อยากขึ้นรวมถึงอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน จากปัญหาดังกล่าว ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยสหกรณ์ฯมีแนวทางให้คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่สินเชื่อหาทางแก้ไขปัญหา ได้แก่ ให้เจ้าหน้าที่ติดตามหนี้กับสมาชิกเกษตรกร หรือขั้นตอนในการพิจารณาเงินกู้นั้นจะเลือกสมาชิกเกษตรกรที่มี

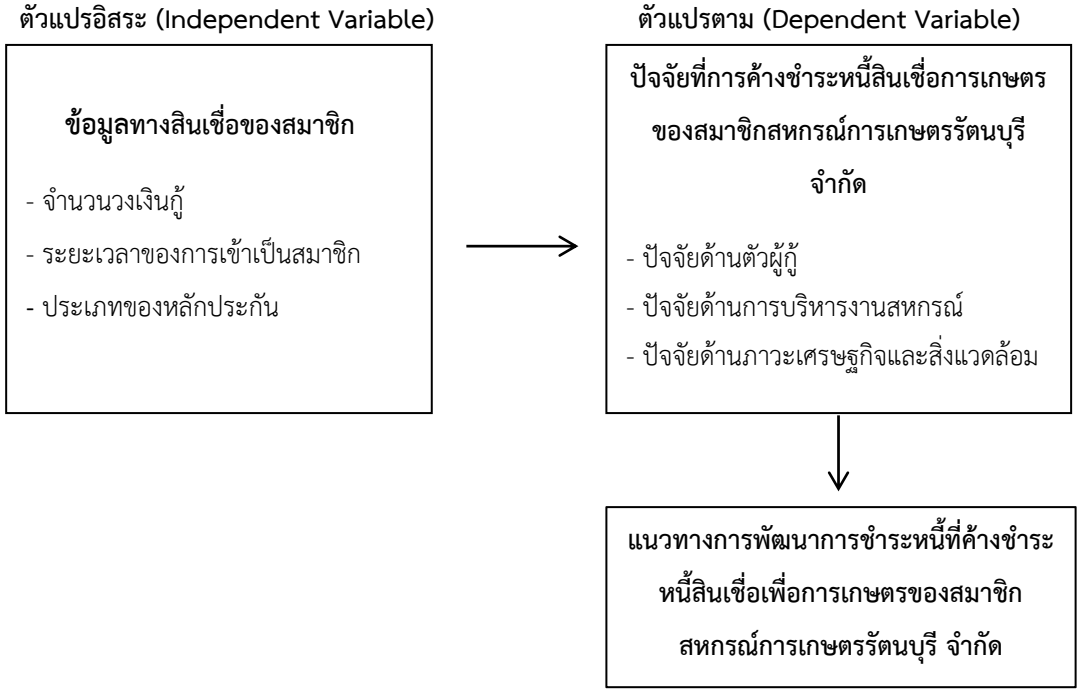
ประวัติการชำระคืนเงินกู้ที่ดี ให้มีสิทธิในการกู้ยืมเงินในครั้งต่อไปได้ แต่ในการแก้ปัญหาดังกล่าวยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนมากนัก

จากมูลเหตุข้างต้นงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด โดยการศึกษาปัจจัยแต่ละด้านที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สมาชิกค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสหกรณ์ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สินเชื่อเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงด้านสินเชื่อ โดยเฉพาะด้านหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อและนโยบายการเร่งรัดหนี้สินของสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกเมื่อจำแนกตามจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนให้สหกรณ์ ได้ตามกำหนด ประเภทเงินกู้ระยะสั้น จำนวน 522 ราย จากข้อมูลรายชื่อสมาชิก ณ สิ้นปีบัญชี 2562 (1 เมษายน 2561 – 31 มีนาคม 2562)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนให้สหกรณ์ ได้ตามกำหนด ประเภทเงินกู้ระยะสั้นจำนวน 227 ราย ใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane's) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และรายได้หลักของครอบครัว/ ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านสินเชื่อ ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จำนวนวงเงินกู้ และหลักประกัน

ตอนที่ 3 การค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านตัวผู้กู้ ปัจจัยด้านการบริหารงานสหกรณ์ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มีระดับการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่สมาชิกต้องการให้สหกรณ์ปรับปรุงแนวปฏิบัติให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยลักษณะแบบสอบถามนี้เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) คำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 227 ราย และขั้นที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีสนทนากลุ่ม กับผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ราย ซึ่งในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ บทความ รายงานการวิจัย รายงานการค้นคว้าอิสระ เอกสารเผยแพร่อื่นๆ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสมาชิกที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 227 ราย โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและอธิบายข้อคำถามต่างๆ ให้ตรงกัน จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 227 ราย

2.2 จากนั้นรับแบบสอบถามคืนจำนวน 227 ราย แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจากนั้นได้ดำเนินการวิจัย

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีสนทนากลุ่ม กับผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences for windows) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

ผลการศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

(n = 227)

ปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยด้านตัวผู้กู้	4.20	0.35	มาก
2. ปัจจัยทางด้านการบริหารงานสหกรณ์	4.19	0.34	มาก
3. ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	4.32	0.45	มาก
รวม	4.20	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการชำระหนี้มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.32) รองลงไปได้แก่ ปัจจัยด้านตัวผู้กู้ ($\bar{x}$ = 4.20) ส่วนปัจจัยทางด้านการบริหารงานสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}$ = 4.19)

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิก เมื่อจำแนกตามจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน

ผลการศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างจำนวนวงเงินกู้กับปัจจัยการค้างชำระหนี้

(n = 227)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่มวงเงินกู้	.317	3	.106	.839	.474
ภายในกลุ่มวงเงินกู้	28.098	223	.126		
รวม	28.415	226			

จากตารางที่ 2 พบว่า สมาชิกที่มีจำนวนวงเงินกู้ต่างกันมีปัจจัยในการค้างชำระหนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับปัจจัยการค้างชำระหนี้

(n = 227)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	.110	2	.055	.436	.647
ภายในกลุ่มสมาชิก	28.305	224	.126		
รวม	28.415	226			

จากตารางที่ 3 พบว่าสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีปัจจัยในการค้างชำระหนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างประเภทของหลักประกันกับปัจจัยการค้างชำระหนี้

(n = 227)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่มหลักประกัน	.015	1	.015	.117	.733
ภายในกลุ่มหลักประกัน	28.400	225	.126		
รวม	28.415	226			

จากตารางที่ 4 พบว่าสมาชิกที่มีประเภทของหลักประกันต่างกัน มีปัจจัยในการค้างชำระหนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ผลการหาทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

งานวิจัยนี้ได้หาแนวทางจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม และมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 คน เป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ผลการวิจัยดังตารางที่ 5 และ

ข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร ผลการวิจัยดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

(n = 57)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูง	21	36.84
2. มีภาระหนี้สินสะสมในครัวเรือน	18	31.58
3. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้เคมีภัณฑ์ในการบำรุงดินให้เกิดผลสูงสุด	4	7.02
4. นโยบายรัฐด้านการพักชำระหนี้เกษตรกร	7	12.28
5. นโยบายรัฐด้านการช่วยเหลือจำนำ, ประกันราคาพืชผลทางการเกษตร	7	12.28
รวม	57	100

จากตารางที่ 5 พบว่า สมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ในเรื่องปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูง จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 36.84) รองลงไป ได้แก่ เกษตรกรมีภาระหนี้สินสะสมในครัวเรือน จำนวน 18 ราย (ร้อยละ 31.58) นโยบายรัฐด้านการพักชำระหนี้เกษตรกร และนโยบายรัฐด้านการช่วยเหลือจำนำประกันราคาพืชผลทางการเกษตร จำนวน 7 ราย (ร้อยละ 12.28) และน้อยที่สุดคือขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้เคมีภัณฑ์ในการบำรุงดินให้เกิดผลสูงสุด จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 7.02)

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

(n = 57)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. เกษตรกรควรจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ทราบถึงกระแสเงินสดในครัวเรือน รู้รายรับ รายจ่ายจริงในครัวเรือน	7	12.28
2. ไม่สร้างภาระหนี้สินเกินตัว	9	15.79
3. ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการอบรมให้เพิ่มพูนความรู้แก่เกษตรกรในด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	23	40.35
4. เกษตรกรควรมีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือนเองด้วยการปลูกพืชผักเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเองแทนการซื้อ	8	14.03
5. แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรสามารถทำได้	4	7.02
6. ทางหมู่บ้านต้องจัดหาอุปกรณ์ทางการเกษตรเป็นกองกลางของหมู่บ้านและช่วยกันดูแลรักษา เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	6	10.53
รวม	57	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่า ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการอบรมให้เพิ่มพูนความรู้แก่เกษตรกรในด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 40.35) รองลงไป ได้แก่ ไม่สร้างภาระหนี้สินเกินตัว จำนวน 9 ราย (ร้อยละ 15.79) เกษตรกรควรมีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือนเองด้วยการปลูกพืชผักเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเองแทนการซื้อ, เกษตรกรควรจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ทราบถึงกระแสเงินสดในครัวเรือน รู้รายรับ รายจ่ายจริงในครัวเรือน และทางหมู่บ้านต้องจัดหาอุปกรณ์ทางการเกษตรเป็นกองกลางของหมู่บ้านและช่วยกันดูแลรักษา เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวน 8, 7 และ 6 ราย (ร้อยละ 11.03, 12.28 และ 10.53) และน้อยที่สุดคือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรสามารถทำได้ จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 7.02)

สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระ หนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้กำหนดแนวทาง หรือประเด็นคำถามโดยใช้ข้อคำถามที่ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือปัจจัยทางด้านการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นการสนทนากลุ่มในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 12 ราย ดังนี้

1. ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 1 ราย
2. ผู้ช่วยผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 1 ราย
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด จำนวน 4 ราย
4. สมาชิกที่ค้างชำระหนี้สินเพื่อการเกษตร 1 - 2 ปี จำนวน 2 ราย
5. สมาชิกที่ค้างชำระหนี้สินเพื่อการเกษตร 3 - 4 ปี จำนวน 2 ราย
6. สมาชิกที่ค้างชำระหนี้สินเพื่อการเกษตร 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 ราย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเรียบร้อยแล้ว จากนั้นได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจำแนกและจัดระบบ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ (interpretation) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสนทนากลุ่มที่ได้จากการบันทึก และได้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยจะใช้การจัดระบบข้อมูลแบบที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เพื่ออธิบายข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านผู้กู้ ตัวเกษตรกรจะต้องเรียนรู้และต้องปฏิบัติจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการบริหารจัดการเงินรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความสามารถด้านการเพาะปลูกที่หลากหลาย จึงเป็นปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อการก่อหนี้ ดังนั้น ความรู้ด้านการเพาะปลูกและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จะช่วยให้เกษตรกรมีทางเลือกในการบริหารจัดการด้านการผลิตสินค้าเกษตรได้ ซึ่งสิ่งที่สำคัญและเกษตรกรจะต้องคำนึงถึงเสมอรวมถึงการแบ่งสัดส่วนเพื่อเก็บไว้ใช้ในวัตถุประสงค์อื่นๆ และจะต้องแบ่งสัดส่วนเงินส่วนหนึ่ง เพื่อนำไปชำระหนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนด โดยจะต้องสร้างวินัยและความรับผิดชอบในการชำระหนี้ให้ตรงเวลา สร้างความน่าเชื่อถือและเพื่อรักษาเครดิตของตนเอง เกษตรกรจะต้องมีการสร้างเครือข่ายและรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมเป็นอย่างมากเพราะ

กลุ่มจะช่วยหล่อหลอม เสริมสร้างบุคลิกภาพ ปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของสังคมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2. ด้านภาครัฐ

2.1 นโยบายของรัฐ รัฐบาลจะต้องเข้ามาช่วยเรื่องนโยบาย เช่นการเข้ามาช่วยเรื่องการประกันราคาผลผลิตเกษตร และการหาตลาดรองรับผลผลิตเกษตรของเกษตรกรที่ทำการผลิตออกมาในแต่ละฤดูกาลอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการช่วยเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากธรรมชาติซึ่งภัยพิบัติต่างๆ อีกทั้งจะต้องช่วยให้ความรู้กับเกษตรกรในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ ให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่างๆ ไปสู่เกษตรกรอย่างทั่วถึงในทุกมิติ ให้ความรู้ด้านการจัดการระบบการเงินและการบริหารจัดการหนี้อย่างเป็นระบบ จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถที่จะบริหารจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สถาบันที่เป็นแหล่งเงินทุนภายใต้การกำกับของรัฐ ให้ความช่วยเหลือเรื่องการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ขยายวงเงินกู้และเพิ่มช่องทางให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้อย่างสะดวกทั่วถึงและเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมถึงการพัฒนาฝีมือแรงงานภาคการเกษตรให้มีความรู้และสามารถใช้นวัตกรรมต่างๆ เหล่านั้นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ภาครัฐควรให้ความรู้ในการจัดการระบบการเงินและการบริหารจัดการหนี้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงให้ความรู้ด้านการตลาดที่จำเป็น เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมในการผลิตสินค้าเกษตรกรให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกลไกตลาดและสามารถแข่งขันได้

2.2 หน่วยงานสหกรณ์ ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจะสามารถแข่งขันได้ ทางหนึ่งก็คือ การลดต้นทุนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ ในขณะเดียวกัน จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างวินัยทางการเงินและให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับ รายจ่ายและบัญชีอื่นๆ ที่จำเป็น โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุลเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ ซึ่งในปัจจุบันการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ย่อมส่งผลให้ครัวเรือนต้องเผชิญกับปัญหาสภาพคล่องลดลง เนื่องจากต้องมีภาระในการชำระหนี้มากขึ้น และต้องระมัดระวังการใช้จ่าย ดังนั้น การจัดการระบบการเงินอย่างเป็นระบบจะช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการใช้จ่ายและการชำระหนี้ได้อย่างคล่องตัว มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

ปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการชำระหนี้มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.32) รองลงไปได้แก่ ปัจจัยด้านตัวผู้กู้ ($\overline{x}$ = 4.20) ส่วนปัจจัยทางด้านการบริหารงานสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\overline{x}$ = 4.19)

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร จำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน พบว่า สมาชิกที่มีจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกันต่างกัน ต่อปัจจัยในการค้างชำระหนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

3.1 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะแนวเกี่ยวกับการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร ในเรื่องปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูง ทำให้เกิดต้นทุนการผลิตสูงเกินไป ประกอบกับพืชผลทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ จึงทำให้เกษตรกรประสบปัญหาภาวะขาดทุนสูง จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 36.84) และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่า ข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีการค้างชำระหนี้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่า ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการอบรมให้เพิ่มพูนความรู้แก่เกษตรกรในด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 40.35)

3.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพในการหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระ หนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

ด้านผู้กู้ ตัวเกษตรกรจะต้องเรียนรู้และต้องปฏิบัติจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการบริหารจัดการเงินรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความสามารถด้านการเพาะปลูกที่หลากหลาย จึงเป็นปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อการก่อหนี้ ดังนั้น ความรู้ด้านการเพาะปลูกและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จะช่วยให้เกษตรกรมีทางเลือกในการบริหารจัดการด้านการผลิตสินค้าเกษตรได้ ด้านภาครัฐ นโยบายของรัฐ รัฐบาลจะต้องเข้ามาช่วยเรื่องนโยบาย เช่นการเข้ามาช่วยเรื่องการประกันราคาผลผลิตเกษตร และการหาตลาดรองรับผลผลิตเกษตรของเกษตรกรที่ทำการผลิตออกมาในแต่ละฤดูกาลอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการช่วยเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากธรรมชาติซึ่งภัยพิบัติต่างๆ อีกทั้งจะต้องช่วยให้ความรู้กับเกษตรกรในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ ให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่างๆ ไปสู่เกษตรกรอย่างทั่วถึงในทุกมิติ ให้ความรู้ด้านการจัดการระบบการเงินและการบริหารจัดการหนี้อย่างเป็นระบบ และหน่วยงานสหกรณ์ ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจะสามารถแข่งขันได้ทางหนึ่งก็คือ การลดต้นทุนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ ในขณะเดียวกันจะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างวินัยทางการเงินและให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับ รายจ่าย และบัญชีอื่นๆ ที่จำเป็น โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุลเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวผู้กู้ ปัจจัยทางด้านการบริหารงานสหกรณ์และปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561) ที่ได้ศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรและขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม พบว่าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศกว่าร้อยละ 46 จะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพบว่ามีครัวเรือนเกษตรที่มีหนี้สินจำนวนมากที่สุด เช่นกัน คือ

ครัวเรือนเป็นหนี้ทั้งหมดของประเทศร้อยละ 53 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ร้อยละ 23 ร้อยละ 14 และร้อยละ 10 ตามลำดับ และสอดคล้องกับ สุกานดา กลิ่นขจร และนรรัฐ รื่นกวี (2555 : 78) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร จังหวัดนครราชสีมา กรณีศึกษาอำเภอด่านขุนทด และอำเภอโนนสูง ปัจจัยด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าส่งผลอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรมีผลมาจากความเจริญทางเศรษฐกิจทำให้สินค้ามีราคาแพงมากขึ้น และเกิดความแตกต่างทางฐานะระหว่างคนรวยกับคนจน และปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า ส่งผลอยู่ในระดับมากจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรมีผลมาจากการใช้เครื่องจักรแทนคนทำให้คนว่างงาน และการไม่เข้าร่วมกองทุนหมู่บ้านหรือสมาชิก สหกรณ์การเกษตรทำให้ขาดประโยชน์ในการทำการเกษตร

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร จำแนกตามจำนวนวงเงินกู้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และประเภทของหลักประกัน พบว่า ปัจจัยด้านระยะเวลาของการเข้าเป็นสมาชิกและปัจจัยด้านประเภทของหลักประกันต่อการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p > 0.05$) สอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ ดวงชื่น (2558 : 99) พบว่าระยะเวลาในการเป็นลูกค้าธนาคาร ไม่ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้ของลูกค้าเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจอมบึง จังหวัดราชบุรีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p > 0.05$) และพบว่าการชำระหนี้ครบตามจำนวน ในภาพรวมมีความสำคัญในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ การพักชำระหนี้เกษตรกร รองลงมาเป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แก่ลูกหนี้ค้างชำระตาม ความจำเป็น

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ที่ค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร รัตนบุรี จำกัด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะแนวเกี่ยวกับการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรในเรื่องปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรมีราคาสูง ทำให้เกิดต้นทุนการผลิตสูงเกินไป ประกอบกับพืชผลทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ จึงทำให้เกษตรกรประสบปัญหาภาวะขาดทุนสูง จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 36.84) และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด พบว่า แนวทางการพัฒนาการชำระหนี้ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร คือ ควรให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการอบรมให้เพิ่มพูนความรู้แก่เกษตรกรในด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 40.35) สอดคล้องกับ กวิน มุสิกา และคณะ (2562 : 111 - 125) ที่ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารหนี้สินเกษตรกรไทย ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับภาวะหนี้ สินเกษตรกรไทยในปัจจุบัน ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรและตัวแทน ของหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลด้านแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกรไทย ทำให้ พบว่า การบริหารหนี้สิน เกษตรกรไทยที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมนั้น สามารถทำได้หลายวิธีและหลายขั้นตอน ซึ่งหลักๆ นั้น ทั้ง ตัวเกษตรกรเองและการสนับสนุนจากทางภาครัฐ ก็มีแนวทางปฏิบัติที่จะช่วยให้การบริหารหนี้ของเกษตรกร สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเกษตรกรจะต้องเรียนรู้และลงมือจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง เพื่อบริหารจัดการการเงินรายรับ รายจ่าย รวมไปถึงการแบ่งสันปันส่วนและนำไปใช้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยการค้างชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด อยู่ในระดับมาก และประเด็นทางด้านปัจจัยทางภาวะเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าครองชีพสูง น้ำมันแพง ผลผลิตตกต่ำ และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม ดังนั้น ทางธนาคารควรจะมีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และดอกเบี้ยผิดนัดชำระ เนื่องจากสาเหตุดังกล่าวที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ธนาคารอาจจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

2. สหกรณ์การเกษตรควรเพิ่มศักยภาพในการเร่งรัดการชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดของลูกค้า ด้วยการปรับลดจำนวนเงินส่งชำระ ปรับการชำระหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้ที่เกษตรกรได้รับ หรือมีการแจ้งหนังสือเตือนกับลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระ

3. สหกรณ์การเกษตรควรส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างเป็นระบบ เช่น ปัจจัยการผลิต การรวบรวมสินค้า การรับซื้อสินค้า และการรับชำระหนี้ด้วยผลผลิตทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาในพื้นที่ที่มีปัจจัยการไม่ชำระหนี้ของลูกค้า เพื่อหาสาเหตุและนำไปพัฒนารูปแบบการบริหารด้านสินเชื่อ ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2561). *สรุปผลการประเมินสำนักงานสหกรณ์จังหวัด/สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปี 2559 งบประมาณ 2551 – 2558* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2561, จาก https://www.cad.go.th/more_news.php?offset=1680&cid=1930&filename=index.

กวิน มุสิกา, สุชนนี เมธิโยธิน, บรรพต วิรุณราช. (2562). แนวทางการบริหารหนี้สินเกษตรกรไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(1), 111 - 125.

ชัยนิพนธ์ บุตตา. (2550). *การชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตร : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรหนองสูง จำกัด อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ฤทัยรัตน์ ดวงชื่น. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้ของลูกค้าเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจอมบึง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด. (2560). *รายงานการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2561, จาก http://www.rattanaburicoop.com/

สุกานดา กลิ่นขจร และนรรัฐ รื่นกวี. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา กรณีศึกษาอำเภอด่านขุนทด และอำเภอโนนสูง*. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2561 และแนวโน้มปี 2562* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2562, จาก http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/bappdata/files/ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2561 และแนวโน้มปี 2562.pdf